

Przewodnik

JAWORZNO

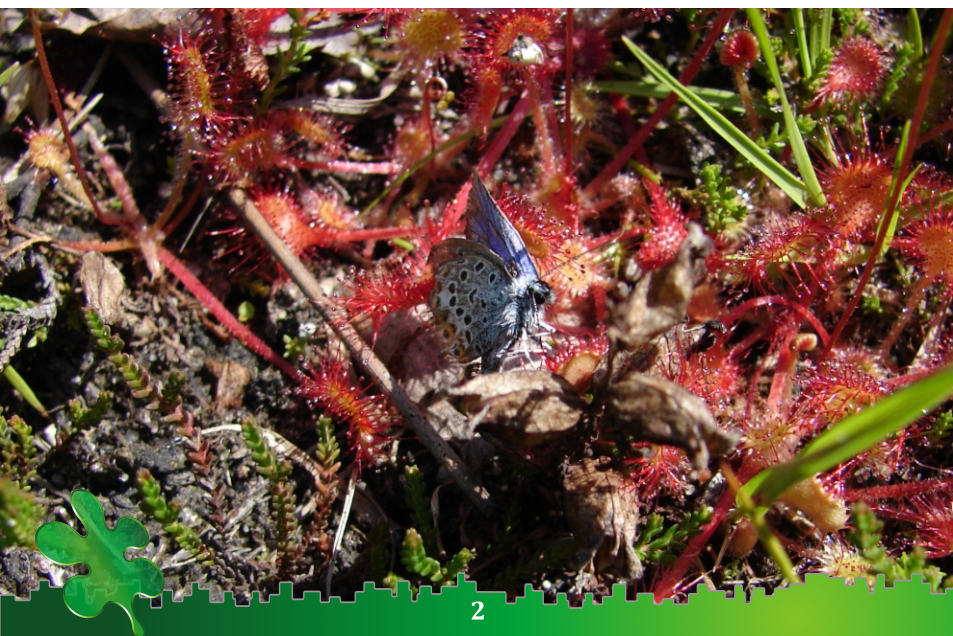
OBSZARY CHRONIONE

Energia natury

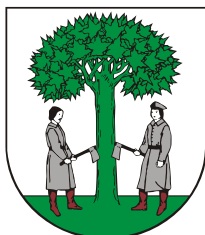
Spis treści:

Charakterystyka miasta	3
Informacje o Jaworznie	4
Przekształcenie środowiska	5
Obszar Natura 2000 łąki w Ciężkowicach	7
Rezerwat przyrody Dolina Żabnika	9
Obszar chronionego krajobrazu Dobra Wilkoszyn	11
Powierzchniowy pomnik przyrody Sasanka	13
Użytek ekologiczny Remiza Leśna Bucze	15
Użytek ekologiczny Góra Wielkanoc	17
Użytek ekologiczny Zakola Białej Przemszy	19
Zespół przyrodniczo - krajobrazowy Uroczysko Sadowa Góra	21
Park Gminny Gródek	23
Mapa	25

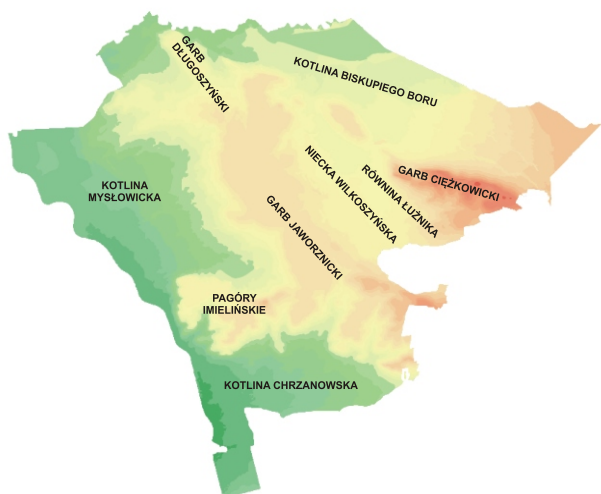
Miasto Jaworzno położone jest we wschodniej części województwa śląskiego, w widłach Przemszy i Białej Przemszy. Leży na pograniczu dwóch krain geograficznych: Wyżyny Krakowskiej i Wyżyny Śląskiej. Kulturowo i historycznie związane jest z małopolską. Jaworzno składa się z dzielnic, niegdyś samodzielnych miejscowości, stanowiących swoiste wysepki, oddzielone od siebie pasmami zieleni. Wokół centralnie położonego Śródmieścia leżą gwiazdźście luźno ze sobą powiązane dzielnice: Byczyna, Ciężkowice, Dąbrowa Narodowa, Długoszyń, Jeleń i Szczakowa. W ich obrębie znajdują się mniejsze dawne wsie i przysiółki. Lasy i tereny wolne od zabudowy zajmują ponad 60 % powierzchni miasta. Jaworzno rozwinęło się na skrzyżowaniu ważnych szlaków komunikacyjnych prowadzących ze wschodu na zachód i z północy na południe. Przez miasto przebiegają: autostrada (A4) Wrocław-Katowice-Kraków-Medyka, drogi krajowe: S-1 Gdańsk-Cieszyn i nr 79 Bytom-Kraków-Warszawa. Stacja Jaworzno-Szczakowa jest jednym z większych w Polsce węzłów kolejowych. Do portów lotniczych w Pyrzowicach oraz w Krakowie Balicach jest około 50 km.

Herb Jaworzna

Jaworzno położone jest w południowo-wschodniej części Wyżyny Śląskiej, w regionie Pagórów Jaworznickich, które obejmują miasto i przyległe miejscowości. Pagóry Jaworznickie różnią się od otaczających je Wyżyn (Olkuskiej, Katowickiej) i Garbu Tarnogórskiego mniej zwartymi formami rzeźby terenu. Od południowego wschodu graniczą z Rowem Krzeszowickim i Garbem Tenczyńskim, a od południa z Kotliną Oświęcimską. Budujące region dolomity triasowe nie tworzą tu ciągłej i zwartej powierzchni, lecz izolowane pagóry porozidzielane różnorodnym systemem obniżzeń, gdzie w pokładach o znacznej miąższości osadziły się piaski lodowcowe i rzeczne. Najwyższy punkt na terenie miasta to Góra Przygoń (354,7 m n.p.m.) w dzielnicy Ciężkowice, zaś najniższy znajduje się w rejonie spływu wód Kanału Matylda do rzeki Przemszy (232 m n.p.m.). W ukształtowaniu powierzchni miasta dominują dwa typy form: niewysokie pagóry i podłużne garby o krótkich, dość stromych, niejednokrotnie asymetrycznie nachylonych stokach oraz płaskie równiny. Pagóry i garby są pochodzenia erozyjno-denudacyjnego, a równiny akumulacyjnego. Na terenie Jaworzna można wyróżnić następujące jednostki geomorfologiczne: Kotlina Boru Biskupiego, Kotlina Mysłowicka, Kotlina Chrzanowska, Niecka Wilkoszyńska, Garb Ciężkowicki, Garb Długoszyński, Garb Jaworznicki, Równina Łuźnika i Pagóry Imielińskie. Pod względem powierzchni (152,7 km²), Jaworzno stanowi jedno z największych miast w Polsce.

Wielowiekowa działalność przemysłowa związana z występowaniem na terenie Jaworzna złóż węgla kamiennego, rud cynku i ołowiu, piasku, wapienia i dolomitu ukształtowała w znaczący sposób krajobraz miasta. Wśród pagórów, garbów, nadrzecznych równin, którymi charakteryzuje się krajobraz Jaworzna pojawiły się wyrobiska po eksploatacji surowców mineralnych, hałdy odpadów pogórnich i elektrownianych, zalewiska i zapadliska. Jednak czas leczy rany zadane środowisku. W wielu przypadkach ślady działalności przemysłu zostały całkowicie zatarte przez przyrodę tworząc niezwykle ciekawe i urozmaicone formy. Jednocześnie w wielu miejscach zachowały się jeszcze bogate pod względem przyrodniczym środowiska w postaci fragmentów lasów zbliżonych do naturalnych, podmokłych łąk, pól o tradycyjnej strukturze, odcinki nieuregulowanych cieków wodnych.

Dawniej naturalną roślinność części zachodniej, północnej i północno-wschodniej Jaworzna tworzyły zbiorowiska leśne. Tutaj, na ubogich, piaszczystych glebach bielcowych, szumiął bór sosnowy. Część centralną zajmowały natomiast buczyny porastające żyzne siedliska na glebach brunatnych. Wschód i południe miasta zajmowały tereny borów mieszanych z sosną i dębem, grądy z lipą drobnolistną, dębem i grabem. Wzdłuż cieków wodnych rozpościerały się siedliska lasów łągowych. Obecnie siedliska buczyny i grądu są prawie całkowicie odlesione. Zajmują je pola uprawne, łąki, nieużytki i zabudowa miejska. Pomimo wielu zmian, jakie dokonały się w szacie roślinnej miasta, ponad 30 % jego powierzchni stanowią lasy, prawie 30 % użytki rolne, a pozostałą część tereny miejsko-przemysłowe.

Pierwiosnek lekarski

Wiązówka bulwkowa

Bulawnik wielkokwiatowy

Ostróżeczka polna

Goryczka wąskolistna

Kosatka kielichowa

Głóg jednoszyjkowy

Śliwa tarnina

Lebiodka pospolita

Czworolist pospolity

Cieciorka pstra

Bodiszek czerwony

Lilia złotogłów

Dziewięciśł bezłodygowy

Pszeniec różowy

Kozłek lekarski

Współrzędne geograficzne:

N50° 12' 30.9335" E19° 19' 10.5498"

N50° 12' 13.308" E19° 20' 48.1908"

Nazwa obszaru:

Łąki w Ciężkowicach

Forma ochrony:

NATURA 2000 specjalny obszar ochrony

Użytek ekologiczny

Przedmiot ochrony:

Łąki trzęślicowe z rzędu *Molinietalia* w mozaice z łąkami rajgrasowymi i zbiorowiskami szuwarowymi

Specjalny obszar ochrony ustanowiony Decyzją Wykonawczą Komisji z dnia 7 listopada 2013 r. w sprawie przyjęcia siódmego zaktualizowanego wykazu terenów mających znaczenie dla Wspólnoty, składających się na kontynentalny region biogeograficzny - 2013/741/UE. Program Natura 2000 jest najbardziej ambitną inicjatywą, jaką kiedykolwiek podjęto w celu zachowania bogatego dziedzictwa naturalnego Europy. Program umożliwia współdziałanie wszystkich państw UE w zakresie ochrony najbardziej cennych gatunków i siedlisk na całym ich obszarze występowania w Europie, niezależnie od granic państwowych. W Jaworznie wytypowano do objęcia tą formą ochrony Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Łąki w Jaworznie” (kod obszaru: PLH240042), obejmujący niezwykle cenne pod względem przyrodniczym zespoły roślinne o pow. 36,4 ha. W granicach ostoi przeważają siedliska wilgotne i żyzne. Występują tu łąki trzęślicowe w mozaice z łąkami rajgrasowymi i zbiorowiskami szuwarowymi. Zbiorowiska łąk wilgotnych posiadają bardzo dobry stan wykształcenia i zachowania. Łąki te są miejscem bytowania dwóch gatunków motyli chronionych prawem wspólnotowym: Modraszka teleius i Modraszka nausitous. Poza tymi dwoma gatunkami, stwierdzono jeszcze 15 innych gatunków motyli. Obszar wschodni (przy linii kolejowej Katowice- Kraków) został dodatkowo objęty ochroną w formie użytku ekologicznego (Uchwałą nr V/38/2015 Rady Miejskiej w Jaworznie). Do głównych zagrożeń dla funkcjonowania tego obszaru należy zaliczyć przesuszenie, spowodowane sztucznym odwodnieniem, oraz zaniechanie wykaszania i wypasu zwierząt przez właścicieli łąk. Prowadzi to do stopniowego zarastania krzewami i drzewami w ramach naturalnych procesów sukcesji w kierunku lasu.

Gatunki chronione: mieczyk dachówkowaty, kosaciec syberyjski, goryczka wąskolistna, zerwa kulista, gółka długoostrogowa, kruszczyk błotny, kukułka szerokolistna, lipiennik loesela.

Dolina Żabnika

Współrzędne geograficzne:
N50° 13' 21.4518" E19° 22' 43.3284"

Nazwa obszaru:

Dolina Żabnika

Forma ochrony:

Rezerwat przyrody

Przedmiot ochrony:

Biocenozy wodne, torfowiska niskie i przejściowe

Rezerwat powołany 24 czerwca 1996 r. decyzją Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa ze względu na istniejące zasoby flory i fauny oraz szczególne walory krajobrazowe. Obszar o powierzchni 42,32 ha, a wraz z otuliną 154,44 ha, położony jest w obrębie rozległego kompleksu leśnego „Kolawica”. Obejmuje całą dolinę potoku Żabnik prawobrzeżnego dopływu Koziego Brodu. Żabnik płynie wąską, malowniczą doliną, wcinającą się w płaski teren Kotliny Biskupiego Boru na głębokość ok 10 m. O jego bogactwie decyduje głównie występowanie na stosunkowo niewielkim obszarze 19 zespołów i zbiorowisk roślinnych, w tym zbiorowiska szuwarowe, torfowiska przejściowe, łożowiska i zbiorowiska leśne: kontynentalny bór mieszany i suboceaniczny bór świeży. Najcenniejszym zbiorowiskiem jest zbiorowisko z rosiczką okrągłolistną oraz dobrze wykształcone płaty mszaru wełniankowego. Zróżnicowana i bogata flora obejmująca 363 gatunki roślin naczyniowych i 105 gatunków mszaków. W składzie flory odnotowano 23 gatunki chronione (w tym: 20 objętych ochroną ścisłą i 3 częściową), 29 gatunków zagrożonych i 14 górskich. Obszar pełni ważną funkcję przyrodniczą jako ostoja dla naturalnych, niezaburzonych układów roślinności, rzadkich składników flory i fauny. Zagrożeniem dla środowiska przyrodniczego rezerwatu jest nadmierna penetracja ludzi. Przyczynia się to do niszczenia stanowisk roślin rzadkich jak i rozszerzania zasięgu występowania roślin synantropijnych (w tym obcego pochodzenia).

Gatunki chronione: Centuria pospolita, Centuria nadobna, Pomocnik baldaszkowaty, Wawrzynek wilczelyko, Omieg górski, Rosiczka okrągłolistna, Kruszczyk rdzawoczerwony, Kruszczyk szerokolistny, Kruszczyk błotny, Goryczka wąskolistna, Bagno zwyczajne, Listera jajowata, Wyblin jednolistny, Gnidosz błotny, Thustosz pospolity, Kosatka kielichowa, Pływacz drobny, Ciemiężycza zielona.

„Dobra Wilkoszyn”

Współrzędne geograficzne:
N50° 12' 38.5963" E19° 18' 14.9702"

Nazwa obszaru:

Dobra-Wilkoszyn

Forma ochrony:

Obszar chronionego krajobrazu

Przedmiot ochrony:

Walory krajobrazowe oraz zapewnienie ochrony rzadkich gatunków roślin oraz źródeł wody siarczanej

Obszar chroniony obejmujący początkowo powierzchnię 79,20 ha powołano 29 kwietnia 1993 r. Uchwałą Rady Miejskiej w Jaworznie nr XXXIV/225/93. Powierzchnię chronioną powiększono 27 stycznia 1994 r. uchwałą Rady Miejskiej w Jaworznie z dnia 27.01.1994 r. nr XL/337/94 do 321,87 ha. Chroniony kompleks leśny leży w obrębie Niecki Wilkoszyńskiej, przeciętej doliną meandrującego potoku Łużnik. Występuje tu zróżnicowana i bogata flora obejmująca ponad 230 gatunków roślin naczyniowych. Odnotowano tu 32 gatunki rzadkie i zagrożone w skali kraju i regionu oraz 27 gatunków chronionych (w tym 19 ściśle i 7 częściowo). Znajdziemy tu 8 zespołów i zbiorowisk roślinnych, w tym zbiorowiska leśne: bory i lasy mieszane i nieleśne: łąkowe i murawowe oraz nadwodne i wodne. Do najcenniejszych należą fragmenty leśne z zachowanym naturalnym runem o charakterze grądowym, wilgotne łąki trzęślicowe i zbiorowiska wodne i nadwodne towarzyszące potokowi, niewielkim stawkom w północnej części kompleksu i zalewiskom pogórnicyz w części zachodniej. Zróżnicowana i bogata fauna obejmująca ok. 200 gatunków, w tym 34 podlegające ochronie prawnej. Obszar pełni ważną funkcję przyrodniczą jako ostoja dla rzadkich składników flory i fauny. Istotna jest także jego funkcja naukowa i społeczna. Przez południowo-zachodni fragment kompleksu poprowadzona jest ścieżka dydaktyczna.

Gatunki chronione: Tojad dzióbaty, Dziewięsił bezłodygowy, Centuria pospolita, Żłobik koralowy, Kukułka (storczyk) Krwisty, Kukułka (storczyk) szerokolistna, Wawrzynek wilczelyko, Kruszczyk rdzawoczerwony, Kruszczyk szerokolistny, Kruszczyk błotny, Goryczka wąskolistna, Mieczyk dachówkowaty, Gółka długoostrogowa, Kosaciec syberyjski, Lilia złotogłów, Listera jajowata, Wyblin jednolistny, Pływacz zwyczajny, Ciemiężycza zielona.

Sasanka

Współrzędne geograficzne:
N50° 13' 23.6758" E19° 16' 59.113"

Nazwa obszaru:

Sasanka

Forma ochrony:

Powierzchniowy pomnik przyrody

Przedmiot ochrony:

Ochrona Sasanki otwartej i dziewięciosa bezłodygowego

Najstarszy obiekt chroniony w Jaworznie. Walory przyrodniczo-krajobrazowe tej części miasta, zostały udokumentowane już w końcu XIX wieku. Jednak dopiero w 1981 r. Wojewoda Katowicki zdecydował o objęciu części tego terenu ochroną w formie powierzchniowego pomnika przyrody o powierzchni ok 14 ha. Obszar chronił stanowisko sasanki otwartej i dziewięciosa bezłodygowego. Jeszcze w pierwszej połowie lat 90-tych ubiegłego wieku populacja sasanki otwartej liczyła kilkaset pędów kwitnących. Prowadzony w latach 1995 - 1997 monitoring wykazał stopniowy ubytek liczebności populacji, a od 1998 nie obserwowano już żadnych pędów. Przyczyną takiego stanu, oprócz bezpośredniej dewastacji (wykopywanie do ogrodów przydomowych), były szybkie zmiany w ekosystemie związane z zaprzestaniem rolniczego wykorzystywania gruntów czego skutkiem było wkraczaniem roślinności inwazyjnej, co uniemożliwiło sasance jej naturalne odnawianie. Pomimo zaniku tego gatunku ochrona obiektu jest dalej utrzymywana - zgodnie z kryteriami przyjętymi za „Flora Europaea” gatunek można uznać za wymarły na danym terenie, jeśli nie jest potwierdzany w okresie 25 lat. Sasanka należy do roślin wieloletnich jednak jej nasiona skutecznie kiełkują tylko w lukach w pokrywie roślinnej. Dlatego też kluczowe dla jej bytowania i odnowienia populacji jest występowanie miejscowych zaburzeń (np.: odsłanianie gleby przez zwierzęta szukające pożywienia czy zdeptywanie podłoża racicami). Podejmowane są prace związane z reintrodukcją Sasanki otwartej na sąsiadującym terenie Sadowej Góry – zmiany środowiskowe, które tu zaszły, uniemożliwiają przywrócenie tego gatunku w tym miejscu.

Gatunki chronione: Dziewięciosa bezłodygowy, Wawrzynek wilczełyko, Kruszczyk rdzawoczerwony, Kruszczyk szerokolistny, Goryczuszka Wettsteina, Lilia złotogłów, Wyblin jednolistny, Śniedek baldaszkowaty.

Remiza Leśna Bucze

Współrzędne geograficzne:
N50° 13' 55.0071" E19° 18' 55.023"

Nazwa obszaru:

Remiza Leśna Bucze

Forma ochrony:

Użytek ekologiczny

Przedmiot ochrony:

Las grądowy oraz walory krajobrazowe

Obszar o pow. 10,5 ha, objęty od 2008 r. ochroną prawną jako użytek ekologiczny (Uchwałą nr XX/250/2008 Rady Miejskiej w Jaworznie). Remiza Leśna ma kształt wąskiego pasma o szerokości ok. 65 m, ciągnącego się równolegle do ulicy Sobieskiego na odcinku ok 700 m. Wąski pas lasu porasta północny skłon wzgórza dolomitowego Bucze. Wzgórze należy do pasma wzniesień Garbu Ciężkowic. Na obszarze tym potwierdzono występowanie zbiorowiska lasu liściastego o charakterze grądu, a na jego obrzeżach ciepłolubnych zbiorowisk okrajowych. W strefie kontaktowej zbiorowisk leśnych i zaroślowych ze zbiorowiskami muraw kserotermicznych, tworzą się płaty lub pasy charakterystycznych „okrajków”. Niewielkie, odstonięte fragmenty zbocza zajmują zbiorowiska ciepłolubnych muraw. Użytek zajmuje łączną powierzchnię 10,5 ha. W składzie flory odnotowano 10 gatunków zagrożonych i rzadkich w skali kraju i regionu oraz 16 gatunków chronionych (8 ściśle i 8 częściowo). Lasy gradowe wykształcają się na siedliskach żyznych dlatego też zostały w ogromnej większości zniszczone i zajęte przez grunty rolne lub zdegradowane z powodu uprawy drzew iglastych (na mapach potencjalnej roślinności naturalnej Polski lasy grądowe stanowią 41,6% powierzchni kraju) - Remiza Leśna Bucze jest jednym z ostatnich zachowanych tego typu lasów na terenie Jaworzna. Obszar pełni ważną funkcję przyrodniczą jako ostoja dla rzadkich składników flory i fauny oraz element systemu powiązań przyrodniczych (węzeł ekologiczny) na terenie miasta. Istotna jest także funkcja naukowa i społeczna – przez obszar poprowadzono ścieżkę dydaktyczną.

Gatunki chronione: Dziewięsił bezłodygowy, Buławnik wielkokwiatowy, Centuria pospolita, Kruszczyk rdzawoczerwony, Kruszczyk szerokolistny, Przylaszczka pospolita, Lilia złotogłów, Miodownik melisowaty, Kosatka kielichowa.

Góra Wielkanoc

Współrzędne geograficzne:
N50° 12' 42.0691" E19° 20' 27.025"

Nazwa obszaru:

GÓRA WIELKANOC

Forma ochrony:

Użytek ekologiczny

Przedmiot ochrony:

Murawy kserotermiczne oraz walory krajobrazowe

Obszar o pow. 5,6 ha, objęty od 2015 r. ochroną prawną jako użytek ekologiczny (Uchwałą nr V/36/2015 Rady Miejskiej w Jaworznie). Góra Wielkanoc to wyraźna kulminacja terenu osiagająca wysokość 331,22 m n.p.m. Wzgórze to należy do ciągu wzniesień Garbu Ciężkowickiego, oddzielającego Nieckę Wilkoszyńską od Kotliny Biskupiego Boru. W przeszłości ta część Jaworzna miała istotne znaczenie jako rejon eksploatacji i przeróbki rud cynku, ołowiu, srebra, doprowadzając do znacznego przekształcenia krajobrazu i górotworu. Ślady po dawnej działalności górniczej zachowały się do dnia dzisiejszego. Występujące tu murawy kserotermiczne to jeden z największych i najlepiej zachowanych płatów siedliska nie tylko na terenie miasta Jaworzna, ale i w całym regionie. Murawy kserotermiczne to zbiorowiska roślinne o charakterze stepowym, występujące w miejscach wybitnie ciepłych, suchych, nasłonecznionych, na podłożu bogatym w węglan wapnia. Są to głównie zbiorowiska półnaturalne, których powstanie i trwanie jest związane z działalnością człowieka (wypas, koszenie). Tylko niewielkie powierzchnie muraw rosnące w najbardziej skrajnych warunkach utrzymują się w formie bezleśnej bez ludzkiej ingerencji. Mimo trudnych warunków siedliskowych, murawy kserotermiczne charakteryzują się wyjątkowym bogactwem gatunkowym. Uznawane są za jedno z najbogatszych siedlisk występujących w Europie. Są to zbiorowiska niezwykle barwne i pachnące, wśród których odnajdziemy liczne gatunki przyprawowe, lecznicze, a także rośliny rzadkie i chronione. Murawy kserotermiczne należą do najbardziej zagrożonych siedlisk w kraju.

Gatunki chronione: Dziewięsił bezłodygowy, Wawrzynek wilczełyko, Kruszczyk rdzawoczerwony, Kruszczyk szerokolistny, Goryczuszka Wettsteina, Lilia złotogłów, Wyblin jednolistny, Śniedek baldaszkowaty.

Zakola Białej Przemszy

Współrzędne geograficzne:
N50° 15' 14.298" E19° 15' 42.213"

Nazwa obszaru:

Zakola Białej Przemszy

Forma ochrony:

Użytek ekologiczny

Przedmiot ochrony:

Murawy napiaskowe, łąki zmiennowilgotne, łągi

Obszar o pow. 24,29 ha, objęty od 2013 r. ochroną prawną jako użytek ekologiczny (uchwałą Nr XXIX/424/2013 Rady Miejskiej w Jaworznie). Obejmuje 3 obszary nad Białą Przemszą, różniące się typami siedlisk – murawy napiaskowe, łąki zmiennowilgotne oraz łągi. Przeprowadzona waloryzacja przyrodnicza tego obszaru wykazała obecność ponad 260 gatunków roślin naczyniowych, w tym 11 gatunków zagrożonych i rzadkich w skali kraju i regionu oraz 16 gatunków chronionych. Występują tu zbiorowiska roślinne uznane za rzadkie i ginące w skali Europy, kraju i regionu - chronione na mocy prawa krajowego i Dyrektywy Siedliskowej. Zróżnicowana i bogata fauna tego rejonu obejmuje 260 gatunków, w tym 85 podlegających ochronie prawnej. Ponadto obszar ten cechuje się wysokimi walorami krajobrazowymi głównie ze względu na meandrujące koryto rzeki. Biała Przemsza jest rzeką o długości 63,9 km i powierzchni dorzecza 876,6 km². Wypływa z torfowisk położonych pod Wolbromiem na wysokości ok. 376 m n.p.m. Bieg kończy w Czarnej Przemszy w miejscu zwanym „Trójkątem Trzech Cesarzy” na wys. 250 m n.p.m. Na przeważającym obszarze rzeka płynie naturalnym, meandrującym korytem; uregulowany jest odcinek w rejonie Starych Maczek oraz odcinek ujściowy. Kraina Białej Przemszy obejmuje swym obszarem kilka wyraźnych regionów geograficznych pogranicza Wyżyny Śląskiej i Wyżyny Krakowsko - Częstochowskiej. Na terenie Jaworzna przebiega na odcinku 10,5 km, z czego ponad 6 km objętych jest ochroną prawną.

Gatunki chronione: Centuria pospolita, Pomocnik baldaszkowaty, Kukułka (Storczyk) szerokolistna, Kukułka (Storczyk) krwista, Wawrzynek wilczełyko, Kruszczyk rdzawoczerwony, Kruszczyk szerokolistny, Kruszczyk błotny, Mieczyk dachówkowaty, kosaciec syberyjski, Lipiennik Loesela, Gnidosz rozestany, Bagnica torfowa, Kosatka kielichowa, Pływacz zwyczajny

Uroczysko Sadowa Góra

Fot. Andrzej Gontarz

Współrzędne geograficzne:
N50° 13' 27.1663" E19° 16' 37.9085"

Nazwa obszaru:

Uroczysko Sadowa Góra

Forma ochrony:

Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy

Przedmiot ochrony:

Walory krajobrazowe, bioróżnorodność

Obszar o pow. 50,6 ha, objęty od 2015 r. ochroną prawną jako zespół przyrodniczo-krajobrazowy (Uchwałą nr V/37/2015 Rady Miejskiej w Jaworznie). Jedna z najpiękniejszych krajobrazowo i niezwykle bogata pod względem bioróżnorodności część Jaworzna. Obejmuje szczytowe części wzgórza Sadowa Góra (o wysokości 327,23 m. n.p.m), jej południowe stoki oraz niewielki fragment stromych ścian kamieniołomu. Inwentaryzacje przyrodnicze potwierdziły występowanie na tym obszarze 386 gatunków roślin naczyniowych (22 gatunki rzadkie i zagrożone w skali kraju oraz 19 gatunków chronionych w tym 13 objętych ochroną ścisłą i 6 częściową) oraz ponad 225 gatunków zwierząt (63 gatunki chronione). W składzie flory odnotowano 8 zespołów i zbiorowisk roślinnych, w tym zbiorowiska cenne z punktu widzenia funkcji ekologicznej jak: zarośla śródpolne, ciepłolubne okrajki i murawy kserotermiczne. Obszar, oprócz pełnienia ważnej funkcji przyrodniczej, jest niezwykle ważnym obiektem ze względu na walor kulturowy (zachowanie śladów dawnej działalności górniczej tzw. warpia), naukowo-edukacyjny oraz rekreacyjny. W tym obszarze prowadzone są działania związane z ochroną czynną muraw kserotermicznych oraz reintrodukcją Sasanki otwartej. Niewątpliwą ciekawostką botaniczną tego miejsca są brzozy, o wyraźnie czarnej korze - według aktualnie obowiązującego ujęcia traktowane jedynie jako forma botaniczna w obrębie gatunku brzoza brodawkowata, jednak dokładne ustalenie natury tej zmienności wymaga dalszych badań naukowych. Przez teren przebiega ścieżka dydaktyczna.

Gatunki chronione: Dziewięsił bezłodygowy, Kukułka krwistoczerwona, Wawrzynek wilczełyko, Kruszczyk rdzawoczerwony, Kruszczyk szerokolistny, Skrzyp pstry, Goryczuszka wettsteina, Lilia bulwkowata, Lilia złotogłów, Listera jajowata, Wyblin jednolistny, Śniedek baldaszkowaty, Zaraza czerwonawa.

Współrzędne geograficzne:
N50° 14' 0.6093" E19° 18' 30.0721"

Nazwa obszaru:

Gródek

Forma ochrony:

Park Gminny

Przedmiot ochrony:

Ochrona terenów zieleni

Park Gminny Gródek ustanowiony został w 2012 r. (uchwałą Nr XXII/292/2012 Rady Miejskiej w Jaworznie), na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody, jako jeden z elementów systemu ochrony zieleni. Park obejmuje powierzchnię 8,5 ha zrekultywowanego w latach 2010-2011 kamieniołomu zakładu górniczego Zakładów Dolomitowych Szczakowa. Obszar szczególnie atrakcyjny ze względów estetycznych i rekreacyjnych. Niezwykły urok nadają mu wysokie prawie pionowe ściany kamieniołomu, zieleń oraz zbiornik wodny o krystalicznie czystej wodzie, przy którym funkcjonuje ośrodek sportowy. W miejscu tym zakładane jest arboretum - kolekcja drzew i krzewów, które będzie pełnić funkcje: estetyczną, rekreacyjną oraz dydaktyczną (poznanie różnorodności świata roślin pochodzenia zarówno rodzimego, jak i obcego). Zakładanie kolekcji drzew trwa bardzo długo - efekt działań będzie widoczny za kilkanaście lat.

Kosaciec syberyjski

Bodiszek błotny

Kosaciec syberyjski

Zaraza

Kruszczyk błotny

MAPA

Urząd Miejski w Jaworznie
ul. Grunwaldzka 33
43-600 Jaworzno
www.jaworzno.pl

Rok wydania: 2015
Opracowano na podstawie "Waloryzacji przyrodniczej miasta Jaworzna".
Zdjęcia: Barbara Tokarska Guzik, Joanna Ziomek, Andrzej Gontarz, Marcin Tosza, arch. UM Jaworzno